لە هاوخەباتیەوە بۆ تەخوین

نەوشیروان مستەفا

لە رۆژانی 29-2009/10/31 دا یەکێتیی نیشتمانی لە هۆڵی تەلاری هونەری شاری سلێمانی بە ئامادەبونی 1600 کەس چوارەمین پلینۆمی بەست. هەندێ کەس، چاوەڕێی ئەوە بون لەم پلینۆمەدا پلانی چاککردنەوەی پەیوەندی حیزبەکەیان لە گەڵ خەڵک دابنێن، بەڵام دەرکەوت پلینۆمەکە بۆ مەبەستێکی تر رێک خرا بو.

پێشتر قسەکانی "فەخامەتی سەرۆکی کۆماری عیراق و بەڕێز سکرتێری گشتی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان" تاڵەبانی، کە لە پلینۆم دا دژی من و هاوڕێکانم لە بزوتنەوەی گۆڕان دا کردبوی، بەشێوەی جیاواز بە من گەیشتبو. هەندێك لەو قسانە لە رۆژنامەکاندا بڵاوبونەوە و بەر گوێی زۆر کەس کەوت. بەڵام تا ئەوکاتەی قسەکان بەشێوەیەکی فەرمی بڵاونەکرانەوە، منیش وەك شتێکی نەبو حسابم بۆ کردن و بە توڕەبون و هەڵچونێکی کاتیم لە قەڵەم دان کە پێویست نەکات وەڵام بدرێنەوە. بەڵام ئێستا کە کۆی ئەو قسانە لە هەمو دەزگاکانی راگەیاندنی یەکێتیدا بڵاوکرانەوە ناچارم و بە پێویستی ئەزانم وەڵامی زۆری ئەو تۆمەتانە بدەمەوە کە تاڵەبانی بۆ خودی خۆم و هاوڕێکانم لە بزوتنەوەی گۆڕان ریزی کردوە.

لێرەدا بە راشکاوی ئەڵێم: پێم ناخۆشە ئاستی پەیوەندی من لەگەڵ تاڵەبانیدا گەیشتۆتە ئەم ئاستەی وتوێژ کە هەر هەموی تۆمەتبارکردن و "تەخوین" ە. پێم ناخۆشە پاش 40 ساڵ لە تەمەنی هاوڕێیەتی و هاوخەباتی، تەنها لەبەرئەوەی چیتر لە ژێر چەتری یەک رێکخراودا پێکەوە کار ناکەین، بە "زمانی تەخوین" قسە لەگەڵ یەك بکەین.

من نە تاڵەبانی و نە هیچ سەرکردە و نە هیچ سیاسیەکی کوردم بە خائین و دژی کوردستان و بە "کلکگرێدان لەگەڵ جاش و بەعسیەکاندا" تاوانبار نەکردوە وەك ئێستا تاڵەبانی من و هاوڕێکانمی پێ تاوانبار ئەکات. ئەوەی ئێمە هەمانە ئەوەیە سیاسەتی تاڵەبانیمان بۆ بەڕێوەبەرایەتی حیزب و بۆ بەڕێوەبردنی وڵات پێ راست نە بوە و پێ دروست نیە . بڕوامان وایە ئەم سیاسەتە نابێتە هۆی بەدیهێنانی ئەو دروشمە سەرەکیانەی هەزاران رۆڵەی کورد خۆیان لەپێناویدا کردە قوربانی کە ئەویش: "دروستبونی وڵاتێکی دیموکرات و دادپەروەر و ئازاد کە کەرامەتی هەمو هاوڵاتیانی تیا پارێزراو بێت."

ئێمە سیاسەتی تاڵەبانیمان پێ راست نیە و چەوتە. بەڵام نە بە خائین و نە بە دوژمنی خۆمان و نە بە بەکرێگیراو و نە بە دەستی دەرەکی ئەزانین. کەچی ئە و تەنها لە بەرئەوەی چەند کورسیەکی پەرلەمانی بە ئێمە دۆڕاندوە، پێ لە 40 ساڵ هاوخەباتی و هاوسەنگەری ئەنێت و وەك دوژمن و ناحەزی کوردستان وەسفمان ئەکات. چونکە ئەو قسانەی تاڵەبانی لە پلینۆم دا لە سەر بزوتنەوەی گۆڕان و خودی خۆم کردویەتی سنورەکانی رەخنەی سیاسی بەزاندوە و سەرئەکێشێ بۆ

تۆمەتبارکردنێکی سەرتاسەری کە ئەگەر تەنها یەکێکیشیان راست بێ، هە ڵسوڕاوانی بزوتنەوەکە و لایەنگرانی پەلکێشی دادگا ئەکات و رەنگە روبەروی حوکمی لە سێدارەدانیشیان بکاتەوە. لەبەرئەوەش کە تاڵەبانی کەسێکی ئاسایی نیە و ناکرێت قسەکانی بێ وەلامدانەوە بڕۆن، ناچارم لێرە دا وەلامی هێڵە گشتیەکانی ئەو تۆمەتانە بدەمەوە کە لە راپۆرتەکەی پلینۆم دا بۆ خۆم و هاورێکانمی هۆنیوەتەوە.

ئەگەرچی تاڵەبانی لە راپۆرتەکەی دا روداوەکانی زیاتر لە 30 ساڵی بە تێکەڵوپێکەڵی گێڕاوەتەوە کە وەڵامدانەوەی لێدوانی زۆر زیاتری هە ڵئەگرت، بەڵام بۆ ئەوەی لەمە درێژتر نەبێ هەڵم گرت بۆ کاتی خۆی.

#

ئەشی کوژێ و بۆیشی ئەگری

تاڵەبانی لەراپۆرتەکەی دا ئەڵێ:

"لەناو خۆشماندا، بێ ئاگاداری سکرتێری گشتی و نیوە ی (م.س)و ناوەندی کۆمەڵەش، بڕیاری کوشتنی خەڵکی لە شارو لە لادێ دەردەکرد. ئەمەش بوو بە هۆیەکی گەورەی ناکۆکی ئێمە مانان لەگەل هێڵی نەوشیروان لە ساڵی (1981)ەوەلەناو کۆمەڵەدا. تا کار گە یشتە ئەو رادە یەی هە ڕەشەمان کرد بەبەجێهێشتنی ولات ئەگەر کوشتار لە شارو لەلادێ رانەوەستێت، هەرچەندە، سەرەتا ئەنجامدانی ئەو تاوانانەو گەلێ بڕیاری ترمان لێ دە شاردرایەوە، بەلام سەرەنجام، دوای ماوە یەکی کەم، لە رێگەی بەرپرسانی گەورەی ناو شارە وە، راستیەکانمان هەموو زانی و چیکە فڕوفێڵ دادی نە دەدا. ئەم راستیانەش وای لێکردین بتوانین دوا سنوور بۆ پاکتاوی جە ستەیی ناڕەوا دابنێین ! ئەمە یەکەمین ناکۆکی و دووبەرەکی ناڕاستەوخۆی گرنگی نێومان بوو، لەگەڵ پەیڕەوانی توندوتیژی."

#

لە سەرەتاوە ئەڵێم: من وەکو هەندێ کەس نامەوێ پاکانەی درۆ بکەم!

لەساڵی 1975 ەوە کە، لەگەڵ تاڵەبانی و ئەندامانی تری دەستەی دامەزرێنەری یەکێتیی نیشتمانی، دەستمان کرد بە دانانی رێوشوێنی خە باتی سیاسی - چەکدار و، لە ئەنجامی ئە وەش دا هەڵگیرساندنەوەی شۆڕشی کورد ، من وەکو یەکێ لە بەرپرسە باڵاکانی ئەو جوڵانەوەیە، لەساڵی 1975 ەوە تا ساڵی 1991 کە بە راپەڕین کۆتایی هاتوە ، بە ئەندازەی مەسئولیەتی خۆم لە جوڵانەوەکەدا، ئۆباڵی ئەدەبی و ئەخلاقی و سیاسی هەمو روداوەکانی شۆڕشەکە و، هەمو ئەوانەی کە لە ئەنجامی ئەم شۆڕشەدا کوژراون یا زە رەرمەند بون، لە هەر لایەک بوبن، لە ریزەکانی یەکێتی دا بوبن، یان لە ریزەکانی لایەنەکانی تری شۆڕشی کوردا بوبن، یان هاوڵاتی ئاسایی بوبن، یان لە ریزەکانی حکومەتی

عیراق دا بوبن، هەڵئەگرم و، لەبەردەم کەسوکاری ئەوانەدا و، لەبەردەم دادگای مێژوی نەتەوەکەم دا و، لەبەردەم دادگای خوای گەورەدا ئامادەی وەڵامدانەوەم.

ئەبو هەر کەسێ ئەو قسەیەی بکردایە تاڵەبانی قسەی وای نەکردایە!

ئەگەر تاڵەبانی من و چەند کەسێکی کە تاوانبار بکات بە کوشتنی چەند کەسێ لە شار و لە لادێکانی کوردستان دا، ئەی کێ بەرپرسە لە کوشتنی سەدان هەزار کورد کە بە درێژایی ساڵانی 1961 – 1975 و 1975 – 1991 و 1991- 2001 کوژراون؟

#

کارەساتی هەڵەبجە: کێ بەرپرسە من یا سەدام؟

تاڵەبانی لە راپۆرتەکەی دا ئەڵێ:

"لەناو ئەو کێشمە کێشە سیاسی و فکرییە دا، سە رەڕای ئە وەی تاقیکردنە وەی زۆرمان لە گەڵ سەدامییەکاندا هەبوو، بە تایبەتی سیاسەتی سەدام لە جەنگی عێراق- ئێراندا، سروشتی فاشیانە ی رژێم ئاشکرا دە رکەوتبوو، دە ریش کە وتبوو کە ئەم فاشیستانە لە هیچ تاوانێك نە دەسڵەمینەوە، مفاوەزاتەکەشمان لەگەڵ رژێم ساڵێك بوو بەهۆی شۆڤێنیەتی بەعسی سەدامی و تەکنەلۆژیای جەنگی و فشارە ئیقلیمیەکە، شکستی خواردبوو، ئە و هە موو راستیانە مان دە زانی، بۆیە دەبوو ژیرانە تر هەڵبسوڕێین و کە مترین پاساو بدە ینە دەست فاشیە کان، کە چی لە و کاتە دا، نە ك نە مانتوانی جیاوازیەکان و هە ڵەکان سەبارەت بە سکرتێری کۆمەڵە کەمبکرێنەوە، بەڵکو ناوبراو ناکۆکیە کانی لە مەیدانی سیاسە تو فکرە وە، گە یاندە ئاستێکی ترسناك، ئە ویش بواری عە سکەرییە، بڕیاری هەرەمەترسیداریش لەو کاتەدا، ئەوە بوو بەبێ رەزامەندی سکرتێری گشتی، کە فەرماندەی گشتی هێزی (پ.م)ش بوو، بە ڵکو بە بێ رە زامەندی زۆربە ی مە کتەبی سیاسی و سە رکردایەتی یەکێتیش، فە رمانی عەسکەری دابوو بە فەرماندەو هە ڤالانی دە ڤەری هە ڵەبجە، کە وەکو بە شێك لە هاوکێشە عەسکەرییەکانی جەنگی عێراق – ئێران هەوڵی رزگارکردنی هە ڵەبجە بدەن. گوایە بۆ کەمکردنەوەی گوشار بوو بۆ سەر سەرکردایەتی کە رژێم پەلاماری دەدا. ئەم بڕیارەش بەو شێوەیە، بەبێ لێکدانەوەی هەلومەرجی جە نگەکەو سرو شتی فاشیانە ی سە دامیەکان لە دوو ساڵی کۆتایی جە نگەکەدا، پاساوی دایە دەست سەدام کە سروشتە فاشیەکەی بەرۆژی روناك، بەبێ دوودڵیی لە شاری هەڵەبجەدا جێبەجێ بکات. کە ئەگەر هاتباو ئە م نە خشەیە لە مەکتەبی سیاسی و لە گەڵ سکرتێرو فە رماندەی گشتی (پ.م)دا، باسکراباو تاوتوێ بکرایە ، بێگومان رێگە نەدەدرا رێگەی وا بگیرێتە بەر. بەڵکو هەول دەدرا نەخشەو تاکتیکی عە سکەری گونجاوتر لە و هە لومەرجەدا بگیرێتە بەر. بە تایبەتی حکومە ت پێشتر هەڕەشەی بۆ ناردبوین کە هەر پە لامارێك لەگەڵ پاسداران بۆ سە ر هە ر شوێنێك، بە بەکارهێنانی چەکی کیمیاوی جوابی دە بێت، تەنانەت گەر شاری سلێمانیش بێت . سەرەڕای هەموو ئەم راستیانەش، ئۆباڵی تاوانی کیمیابارانی هەڵەبجەو سەرانسەری کوردستان، لە ئەستۆی بەعسی سەدامدایە.

کە کارەساتەکە روویداو حوکمی دیکتاتۆری هە لەبجەی دایە بەر چەکی کیمیاوی، نارە زایی لەسەر سەپاندنی بڕیارەکە، کە بەبێ رەزامەندی مەکتەبی سیاسی دەرکرابوو، لەلایەن چەندین هەڤاڵەوە بەرزبۆوە. بەلام تازە کار لە کار ترازابوو."

#

لەمێژە وتویانە سەرکەوتن هەزار باوکی هەیە بەڵام شکان هەتیوە.

تاڵەبانی لەمێژ بوگەیشتبوە ئەو باوەڕەی رژێمی بەعس لە عێراق ئەوەندە بەهێز بوە کە موعارەزەی عیراقی، بە کورد و بە ئەویشەوە، لە توانایدا نیە بیرۆخێنێ. باوەڕی وابو روخانی رژێمی سەدام بە "عامیلی خاریجی" و بە "هێزی دەرەکی" ئەکرێت. هەر بۆیە بایەخێکی تایبەتی ئەدا بە سوریاو لیبیا بە هیوای سازدانی ئینقیلابی عەسکەری. کە لەوان بێ ئومێد بو پەنای بردە بەر کۆماری ئیسلامی ئێران کە ئەو کاتە لەگەڵ جەیشی عێراق، لە جەنگێکی خوێناویەوە گلا بو، بە شکو بە هاوکاری جەنگی و سیاسی ئیران، عێراق بروخێ.

لە چوارچێوەی ئەم ستراتیجیەدا هێشتا مفاوەزاتی یەکیتی بە تەواوی لەگەڵ عێراق کۆتایی نەهاتبو، لە هەوڵی دامەزراندنی پێوەندی دا بو لەگەڵ ئێران.

دوای چەندین هاتوچوی نوێنەرانی هەردولا و، دوای چەندین هەڵکشان و داکشان لە دانوستانەکانی نوێنەرانی هەردولادا زەمینەی پێکهاتن ساز بو. تاڵەبانی لەگەڵ شاندێکی یەکێتی کە پێک هات بو لە فەرەیدون عەبدولقادر، دکتۆر کەمال خۆشناو، محەمەد تۆفیق رەحیم، شێردڵ حەوێزی... چوە تاران.

لەمانگی 10 ی 1986 دا لەتاران، بە نوێنەرایەتی یەکێتی لە لایەن تاڵەبانی و بە نوێنەرایەتی ئێران لە لایەن محەمەد باقیر زولقەدر (فەرماندەی ئەوسای قەرارگای رەمەزان) رێککەوتنێکی جەنگی و سیاسی و لۆجستی بۆ هاوکاری و هاوئاهەنگی هێزەکانی هەردولا دژی جەیشی عێراق لە هەمو بوارەکان دا ئیمزا کرا.

بە پێی ئەم رێکەوتنە ئەبو هێزەکانی یەکێتی لە هەمو بوارێکی جەنگی دا، هاوکاری و هاوئاهەنگی لەگەڵ هێزەکانی ئێران بکا و، تا روخانی سەدام درێژە بە شەڕ بدا و بێ ئاگادرای ئێران و رەزامەندی ئەو هیچ مفاوەزەو ئاشتیەک لەگەڵ عیراق نەکا.

دوای ئەم رێککەوتنە زنجیرەیەک عەمەلیاتی عەسکەری هاوبەشی پێشمەرگەی یەکێتی و لایەنەکانی تر لەگەڵ سپای پاسداران بە ئاشکرا لە ژێر ناوەکانی "فەتح" و "نەصر" و "فەجر" ... دەستی پێ کردو بەدوی ئەویش دا دەیان عەمەلیاتی تر ئەنجام درا، کە یەکێکیان "داستانی رزگاری" بو لە ناوچەی چوارتا نزیک بارەگاکانی سەرکردایەتی یەکێتی، کە لە ژێر سەرپەرشتی راستەوخۆی خودی تاڵەبانی دا بو، بە هاوکاری و هاوئاهەنگی راستەوخۆ لە گەڵ محەمەد باقیر زولقەدر، دواتر سەرۆکی ستادی سپای پاسداران، و عەلی شەمەخانی، دواتر فەرماندەی نیروی دەریایی ئینجا وەزیری دیفاع.

هەر هاوكاریو هاوئاهەنگیەك لە نێوان من یان هەر سەركردە یان فەرماندە یا پێشمەرگەیەكی یەكێتی لەگەڵ هێزەكانی ئێران كرابێ، بە پێی ئەم رێكەوتنە بوە، كە ئاغای تاڵەبانی ئیمزای كرد بو. پاكانە بە بیانوی بێئاگاییەوە لەم عەمەلیاتە، لە لێپرسراوێتی سیاسی و قانونی ئە و كەم ناكاتەوە، هیشتا سەدان كەس لە ئاگادارەكانی ئەو پەیوەندی و هاوكاری یانە شایەتی زیندون و، پاكانە ش بۆ سەدام و رژێمی بەعس، بە بیانوی ئەوەی هەڕەشەی پێشەكیان لێ كردوە ، هیچ لە لێپرسراوێتی سەدام و هاوڕێكانی كەم ناكاتەوە، ئەوە دادگای تاوانەكان لە بەغداد خەریكی لێپرسینەوەیە.

پێش هەڵەبجە لە چەندین مەیدانی جەنگیدا لە پارێزگاكانی سلێمانی، كەركوك، هەولێر، دیالە... كاری هاوبەش لەگەڵ ئێران كرابو،ئازادكردنی هەڵەبجە كە بە وێرانكردنی هەڵەبجە و قڕكردنی خەڵكەكەی تەواو بو بە شێك بو لە نەخشەیەكی جەنگیی فراوان بۆ ئازادكردنی ناوچەكانی هەڵەبجە، قەڵادزە، رانیە، دوكانو چوارتا... كاتێك كە ئازادكردنی هەڵەبجە لە ئەنجامی كیمیابارن دا بو بە كارەسات، واز لە جێبەجێكردنی تەواوی نەخشەكە هێنرا.

پێش هەڵەبجە حكومەتی بەعس كەم جێگەی ژێر دە سەڵاتی پێشمەرگە هەبو كیمیابارانی نە كردبێ، چەندین ناوچەی لە خۆشناوەتی، بیتوێن، پشدەر، بەری مەرگە، دۆڵی جافەتی، بەری قەرەداغ، بادینان، دەشتی كۆیە، دە شتی كەركوك... كیمیاباران كردبو . حكومەتی بەعس تە نیا بە تەسلیمبون و كۆتاییهێنان بە شۆڕش دەستی لە كیمیاباران هەڵئەگرت، بە تایبەتی لە سایەی بێدەنگی ئەمەریكاو زلهێزەكانی دنیادا.

ئەو هەڕەشەیەی تاڵەبانی باسی ئەكات ئەگەر بەو گەیشتبێت، بە من نەگەیشتوە، چونكە ئەو زەمانە بەعس هیچ رێگە پەیوەندیەكی لەگەڵ من نەبو تا ئەو هەواڵەم پێ بگەیەنێ، ئاغای تاڵەبانیش شتی وای بە ئێمە نەوتبو.. ئۆباڵی گوێنەدان بەم هەڕەشەیە، ئەگەر راست بێ، لە ئەستۆی ئەودایە.

پێویست ناكات لە سەر كارەساتی هەڵەبجە درێژەی پێ بدەم، چونكە خوالێخۆشبو شەوكەتی حاجی موشیر كتێبێكی لە ژێر سەرناوی "كارەساتی كیمیابارانی هەڵەبجە - بەهاری 1988" لە سەر نوسیوە و ساڵی 1998 لەسەر ئەركی تاڵەبانی لە سلێمانی چاپی كردوە.

هەركەس ئەو كتێبە بخوێنێتەوە ئەزانی كە:

فەرماندەی عەسكەری عەمەلیاتەكە شەوكەتی حاجی مشیر بوە و،

لێپرساوی سیاسی عەمەلیاتەكە دكتۆر فوئاد مەعسوم و فەرەیدون عەبدولقادر بون و،

لێپرساوی لۆجستی عەمەلیاتەكە ساڵح محەمەد ئەمین بوە.

یەکێ لەو بەڵگانەی لەم کتێبەدا بڵاو کراوەتەوە وێنەی نامەیەکی فوئاد مەعسومە بۆ شەوکەت کە تیا نوسیوە: "هومێدی سەرکەوتنت بۆ دەکەم لە کارە پیرۆزەکە" دا کە ناڕاستیی هەمو قسەکانی تاڵەبانی ئەسەلمێنێ.

ئەو زەمانە مەکتەبی سیاسی پێکهاتبو لە 5 ئەندام: سکرتێری گشتی، دو نوێنەری شۆڕشگێران - کە فوئاد مەعسوم و نازم عومەر بون و، دو نوێنەری کۆمەڵە - کە یەکێکیان منو ئەویتریان فەرەیدون بو.

عەمەلیاتی وا گەورە کە سەدان فەرماندە و بەرپرسو چەندین لایەنی سیاسی کوردستانیو عێراقی (پارتی، سوشیالیست، بزوتنەوەی ئیسلامی، فەیلەقی بەدر) ی تێدا بەشدار بێت، بارەگای چەندین لایەنی سیاسی ئێرانی (لەوانە دیموکراتو کۆمەڵە) بکەوێتە بەر مەترسی، نەئەکرا بێ ئاگاداری و رەزامەندی سەرکردایەتی یەکێتیو بە تایبەتی شەخسی تاڵەبانی ئەنجام بدرێت. خۆ بێئاگاکردنی ئاغای تاڵەبانی لەو مەسەلەیە چەواشەکاریەکی ئاشکرایە لەبەردەم تەوژمی روداوەکاندا خۆی ناگرێت.

لەو سەردەمەدا کە ئێمە بە دڵی شکاو و دەرونی بریندارەوە باسی ئەوەمان ئەکرد چۆن هەڵەی "ئازادکردنی هەڵەبجە" بو بە "کارەساتێکی ئینسانی"، ئاغای تاڵەبانی بێ هیچ سڵەمینەوەیەك ئەیوت: "کیمیابارانی هەڵەبجە مەسەلەی کوردی بردە ناو مەیدانی ناودەوڵەتیەوە... ئاخ بۆ دووسێ هەڵەبجەی تر".

#

بوشی باوک: رزگاری بۆ کوەیت و فیدرالی بۆ کوردستان!

تاڵەبانی لە راپۆرتەکەی دا ئەڵێ:

"ئەمریکیەکان بە سکرتێری گشتی ی.ن.ك یان راگەیاند، کە ئەگەر بێت و هاوکاری هێزی هاوپەیمانان بۆ رزگارکردنی کوێت بکەن، ئەوا هەم یارمەتییەکی باشی چەك و ماددی دەدەن بەکوردو هەم پاشان فیدرالیەتیشی لە عیراقدا بۆ دەسەلمێنن و دەسەپێنن. سکرتێری گشتیش، داوای لە نەوشیروان کرد، کە لەگەڵ هەڤالانی سەرکردایەتی و پارتیش دراسەی بکەن و وەلامی بدەنەوە. ئەویش وا وەلامی سکرتێری گشتی دایەوە: کە ئەوە پەسەند نییە، چونکە سەدام هەر بە خۆشی لە کوێت دەکشێتەوەو شەڕەکەش تووشی ئێمە دەبێت. بەم هەڵوێستە هەڵەیە هەلێکی مێژوویی لە کیس کورد دا، ئەگینا دوای رزگاری کوێت، بەتایبەتی کەزۆربەی زۆری کوردستانمان رزگارکردبوو، فیدراڵمان بۆ دەچەسپا."

#

تاڵەبانی لەپێش دەست پێکردنی عەمەلیاتی ئەنفالەوە بە 3 مانگ سەفەری دەرەوەی کردبو، لە کاتی راوەستانی شەڕی عێراقو ئێراندا ئە و چە ند مانگ بو خۆی لەدەرەوە ئەگنخاند، هە میشە بیانوی ناڕاستی دائەتاشی بۆ مانەوەی هەرچی درێژتری لەدەرەوەی کوردستان.

تاڵەبانی لە کاتی هێرشی جە یشی عیراق دا بۆ سە ر کوە یت لە دەرەوەی کوردستان بو . لەدوای داگیرکردنی کوەیت سەفەری ئەمەریکای کرد. بە بروسکە رەئی منیشی پرسی، کە لەوێ داوای چی بکا. من سەفەرەکەیم پێ باش بو. پێشنیارم بۆ کرد هەرچیەکی پێ ئەکرێت بۆ دژایە تی رژێمی بەعس و بۆ روخاندنی بیکات، بە لاّم لە بەر ئە وەی زۆری میللە تەکەمان لە ئۆردوگاکان دا وە کو دیلی جە نگ کۆکراونەتەوە و چە ندین هاوڕێمان لە زیندانەکانی بە عس دان، خۆی لە "تەسریحاتی رۆژنامەوانیی ئیستیفزازی" بپارێزێ. هەرچیش بە ئێمە ئەکرێت بیکەین. لەو کاتە دا ئێمە، لە قاسمەڕەش، بەوپەڕی جدیەتەوە، خەریکی خۆ ئامادەکردن بوین بۆ راپەڕین. وردەکاری نەخشەی کارەکانی خۆمان بۆ سازدانی پێشمەرگە و راپە ڕاندنی خە ڵک لە شارەکان، بە نوسین و بە درێژی، بە دەستی، بە دانای ئە حمەد مەجیدا، کە ئەوسا نوێنە ری یە کێتی بو لە کرماشان، بۆ ناردبو بۆ دیمە شق، ئە ویش سوریە کانی لێ ئاگادار کرد بو.

ئیدارەی سە رۆکی ئە مەریکی بوشی باوك، لە و هە لومەرجەدا، ئامادە نەبو نە تاڵە بانی و نە هیچ کەسێکی تری موعارەزەی عیراقی ببینێ، چونکە ئامانجی ئەمەریکا لە و شە ڕەدا تە نیا دە رکردنی جەیشی عێراقی بو لە کوەیتو رزگارکردنی کوەیت بو لە داگیرکردنی عێراق. روخانی رژێمی بەعسو لابردنی سەدام لەبەرنامەی ئەمەریکادا نەبو، چونکە ئەمە هاوسەنگی هێزەکانی نێوان ئێران- عێراق و ئێران- خلیجی تێك ئەدا.

وتارەکانی بوشی باوك و وتە بێژەکانی کۆشکی سپی و پێنتاگۆن و وە زارەتی دەرەوەی ئەمەریکا لە رۆژانی کۆڕەودا، کە رای گشتی جیهانی وروژا بو د اوای دەستێوەردانی جیهانییان ئەکرد، ئەم راستیە دەرئەخەن. ئەوان بە ئاشکرا ئامانجی خۆیان رونکردە وە. هەرکەس بیە وێ لە راستی ئەمە بکوڵێتەوە ئەتوانێ بگە ڕێتەوە بۆ ئارشیفی قسە کانی ئەوکاتەی سەرۆك بوش کە وتی: "من ئامادە نیم یە ك سەربازی ئەمەریکی بنێرم بۆ ناو زەلکاوی عێراق".

تاڵەبانی لەسەفەرەکەی ئەمەریکادا ئە گەرچی هەوڵی زۆری دابو کاربە دەستانی ئەمەریکی ببینێ، تەنانەت بۆ خۆنزیککردنە وە لە کاربەدەستانی ئەمەریکی، بەرتیلێکی سیاسی خۆڕایی دابونێ . تەسریحێکی ئاگرینی دا کە لە "واشنتۆن پۆست" دا بلاّوکرابوەوە وتبوی: "ئەگەر سەرۆك بوش رازی بێ 10 هەزارکەس لە پیاوەکانم ئەنێرم بۆ کوە یت شان بە شانی سپای ئەمەریکی شەڕی جەیشی عێراق بکەن..."

تاڵەبانی بە هۆی چەند رۆژنامەنوسێکی ناسراوەوە وەك جوناسان راندال کارمەندێکی بچوکی وەزارەتی دەرەوەی لەچایخانەیەك دا بینی بو، ئەویش بە ئاشکرا و، بێ هێچ پێچوپەنایەک، پێی وتبو: "ئەمەریکا لەو کاتەدا ئامادە نیە لەگەڵ موعارزەی عێراق پەیوەندی دروست بکا".

مەسەلەی ئەم بەڵێنەی کە بەو دراوە حیکایەتێکە خۆی دروستی کردوە، بە مە گەرەکێتی سۆزی هاولاتیانی کوردستان بۆ سودی خۆی و سە لماندنی گرنگیی سەفەرە بێهودەکانی بە کار بهێنێ، وا لە خەڵک بگەیەنێت کە دەوڵەتی ئەمەریکاش - وەك ئیدارەی سیاسی سەردەمی سەرۆکایەتیەکی خۆی ـ بێ سەروبەرەو ئەویش بێ رەزامەندی دەزگا پێوەندیدارەکانی کۆنگرێس و سێنات و ئە نجومەنی ئاسایشی نەتەوەیی و وەزارەتەکانی بەرگریو دەرەوە، ئەتوانێ بەڵینی درۆ بەم و ئەو بدات.

نە ئەو سەردەمە، سەرۆك بوشی باوك و، نە دوای ئەویش سەرۆك کلینتۆن و، نەدوای ئەوانیش سەرۆك بوشی کوڕ و، نە ئێستاش سەرۆك ئۆباما، هیچکامیان بە ڵینی لەو بابەتەیان بە تاڵەبانی و بە هیچ کوردیکی تر نەداوە.

سەرۆك بوشی باوک و کاربە دەستە باڵاکانی سەردەمی ئەو هەمویان زیندون. ئەگەر بشمرن ئارشیفی بەڵگەکانیان لەدەزگا پەیوەندیدارەکان دا ئە مێنێ. لێکۆڵەرەوەیەکی سیاسی تەنانەت رۆژنامەوانێکی وریا ئە توانێ بچێتە بنجوبناوانی ئەم قسە یەی تاڵەبانی و دە رئەکەوێ کە شوبەاندنی ئیدارەی ئەمەریکی لە بەخشینی بەڵێنو پارەو چەك و پشتیوانی ، کە لە ئەمەریکا، بە پرۆسەیەکی قانونی درێژدا تێ ئە پەڕێ و، شوبهاندنی بە ئیدارەی کوردی کە بە ئارەزوی خۆی ئەتوانێ ئەو شتانە بێ پرۆسەی قانونی و پەرلەمانی تێپەڕێنێ، درۆیەکی چەند زلە بۆ چەواشەکردنی رای گشتی کوردی.

خۆ ئە گەر بە ڕاستی بە ڵێنی وە های پێ درا بو ئە بو ئاگاداری سە رکردایەتی "بەرەی کوردستان " ی بکردایە و، بە پێشنیارێکی فەرمی رەوانەی سەرکردیاتی بەرەی کوردستانی بکرایە، بۆ ئەوەی تاوتوێی بکات و بڕیاری لێ بدات . چونکە سەرکردایەتی بەرە پێکهاتبون لە سەر ئەوەی هیچ لایە ک بە تەنیا بڕیاری کاری چارە نوسساز نە دا، بە تایبەتی لە و سە ردەمەدا مە سعود بارزانی بە ڕپرسی یە کەمی کاروباری بەرە بو لە کوردستان و تاڵەبانی بەرپرسی کاروباری هەندەران بو. من بەشبەحاڵی خۆم لەم راپۆرتەدا ئە و حیکایە تەم خوێندۆتە وە. بۆ خۆشبە ختی سە رانی بە رەی کوردستانی هە مویان زیندون ئەتوانن راستی و ناڕاستی ئەم حیکایەتە ساخ بکەنەوە.

#

پاشهاتەکانی ئەنفال: گلان و هەڵسانەوە

تاڵەبانی لە راپۆرتەکەی دا ئەڵێ:

"ناکۆکیەکی تری سە رەکی لەنێوانماندا، لەسەروبەری راوە ستانی شەڕی ئێران- عیراق بوو، لە وساتەدا سکرتێری کۆمەڵە باوەڕی بەشۆڕش نەمابوو، لەدوای شەڕی سەرکردایەتی ورەی بەردابوو، بەپەلەپروزە

ناوچەکەی بە جێهێشت بە سەر هە ڤالانی سە رکردایەتیدا بێ ئە وەی پرس و راوێژیان پێ بکات .
بەتایبەتی لە دوای ئە نفالەکان. کە سەدان خێزان و هە زاران کە س لە گەل یە کێتی لە پاشەکشەدا کەوتبوون و پێویستیان بە هاوکاریو رێنوێنی هە بوو، بەلام سکرتێری کۆمە ڵە بەئارەزووی خۆی بڕیاری دەداو سە رەنجام سە ربەخۆ کە وتە بلاوەپێکردنی شۆڕشو دە ستی کرد بە ناردنە دەرەوەی کادیرە کانی نزیك لەخۆی و هاندانی پێشمە رگەش بۆ چونە ماڵی خۆیان یان بۆ ئێران . بەکەڵکوەرگرتن لەدەسەلاتی جێگری سکرتێری گشتی لە غیابی سکرتێری گشتی دا، خە ریك بوو شۆڕشە کە بلاوە پێ بکات . ئەگەر بەرهەڵستی هە ڤالان کاك کۆسرە تو هە ڤال جە بار فە رمان و چە ند هە ڤاڵێکی شۆڕشگێڕیان نە با، بەرەسمی بڕیاری بلاوە پێکردنی شۆڕشی دە دا. سەرەنجامی ئە م سیاسە تەو ئە م باوە ڕەی کە وتە هەڵگرتنی دروشمی گفتوگۆ لە گەل سە دام و پروپاگە ندە بۆ نە مانی توانای درێژە دان بە شۆڕش. بۆ رازیکردنی سکرتێری گشتیش، کە لەسوریە بوو، هەڤال عومەر عەبدوڵلا یان ناردە لای. بەلام سکرتێری گشتی ئە و سیاسە تەی پە سەند نە کردو بە قسە بەناوبانگەکەی وە لامی دانە وە، کە خەبات درێژە پێدەدەین تا سەدام هەر دەڕوخێنین.

لێرەوە ناکۆکی نێوان سکرتێری گشتی و جێگرە کەی زۆر توندو قول بوو . هەر بەوە خاوکرایەوە کە پاشان (م.س) بڕیاری دا شۆڕش بە شێوەی شەڕی پارتیزانی درێژە ی هەبێت و خە بات شان بەشانی موعارەزەی عیراقیش دژی دیکتاتۆریە ت درێژەی هە بێت، خۆشمان دە ست بکەین بە دروستکردنی دە ستەی چەکدار لەشارەکان و ئۆردوگاکان بۆ رۆژی خۆی. چونکە ئێمە پێمان وابوو، کە سەدام کەتنێك لەگەل کوێت، هەر دەکات، ئەمریکاو ئەوروپاش هە ر لێی دە دەن. لەسەر ئەوەش لەگەل نەوشیروان ناکۆك بووین، چونکە ئەو پێی وابوو کە لەسەدام نادرێت، تە نانەت دوای پە لاماردانی کوێتیش پێی وابو سە دام دەکشێتەوە، بۆیە داوای گفتوگۆی لەگەل سەدام دەکرد. ئەوەبوو، بێ پرسی هە ڤالانیش، بەتایبەتی سکرتێری گشتی، کەوتە نامەناردن بۆ سە دام و هە وڵدانی لاواز بۆ رێکە وتنێکی لاواز بە هیوای ئە وەی سیاسە تی خۆی بباتەسەر. کەچی نە ك سە دام ئامادە نەبوو چارە سەرێکی لاوازیش بۆ کێشە کە بسەلمێنێ، بە ڵکو شەخسی خۆی ئامادە نەبوو وەلامی یەك نامەی جێگری سکرتێری یەکێتیی بداتەوە، تەنیا داوای زارەکی ئەوەبوو کە (یاخیبووەکان بگەڕێنەوە ریزی نیشتمانی) ئەمەش هەر بیروبۆچونە کانی هێڵی روخاندنی سەدامی سەلماندەوە، کە رژێم شۆڤێنی و فاشییەو مافی دیموکراتی هەرگیز نادات."

#

هەرکەس باسی ئەنفال و پاشهاتە کانی ئەنفالی بکردایە، ئە بو تاڵە بانی خۆی لە قەرەی ئە و باسە نەدایە. چونکە ئەو ئەیزانی گەورەترین هێرشی ئەو جەیشە زەبەلاحەی سەدام بۆ شەڕی ئێرانی دروست کردبو، بەڕێوەیە بۆ سەر کوردستان. کەچی بۆ ئەوەی خۆی لەو ئاگرە سورە دور رابگرێت، سەفەرێکی بۆ ئێران رێکخست و لە وێوە فڕی بۆ دە رەوە و تا سە رکەوتنی کورد لە راپەڕیندا و تا ئازادکردنی هەمو کوردستانی عێراق نەگەڕایەوە بۆ کوردستان. لە گەڕانەوەشی دا کە توشی شکانو کۆڕەو بوین، لەباتی بەرگریکردن و کە ڵك وە رگرتن لە و هەلەی کۆڕەو لە ئاستی ناودەوڵەتی دا بۆ کوردی رەخساند، بە

هەڵەداوان چوە بەغدا و بە جۆرێکی شەرمهێنەری ئەوتۆ ئەملاوئەولای سەدامی ماچ کرد، بوە هەواڵی یەکەمی دەزگاکانی راگەیاندن لە سەرانسەری دنیادا.

تاڵەبانی و هەندێ لە هاوبیرەکانی پێیان وا بو : لە دوای ئەنفال ئیتر ئیشمان بە پێشمەرگە نەماوە، بۆیە ئەو دیسان سوریای کردەوە بە بارەگای سەرەکی خۆی و، بۆئەوەی باری سوك بێ و ئیلتزاماتی مادی کەم بێ، ئەیویست جگە لە ئەندامانی سەرکردایەتیو ژمارەیەکی کەمی کادری سیاسی و ئیعلامی و پێشمەرگەیی، ئەوەی تری "رەشایی لەشکر" بە هەر جۆرێ بێ لە کۆڵی بێتەوە.

لە سوریا بایەخی زۆری بەکاری راگەیاندنو چاوپێکەوتنی رۆژنامەیی ئەدا، بۆیە کە بەرەی کوردستانی دامەزرا ئەو خۆی ئەوەی هەڵبژارد کە بەرپرسی چالاکیەکانی بەرەی کوردستانی بێ لە هەندەران. بەڵام کە سەدام گەوجێتیە گەورەکەی کرد و کوە یتی داگیر کرد، ئینجا کە وتەوە جۆش و خرۆش بۆ سازدانو کۆکردنەوەی پێشمەرگە.

ئەگەرچی هەمیشە باوەڕم بەوە هەبوە کە شان بە شانی کاری چەکدار و ململانێی توندوتیژ ئە شێ گفتوگۆی ژیرانە و دانوسەندنی سیاسی رێگەیەکی تر بێ بۆ بە لادا خستنی کێشەی سیاسی و دواخستنی ململانێی خوێناوی، بە لام بە درێژایی ژیانم، نە ئەو کاتە و نە پێش ئەوکاتەو نە دوای ئەو کاتە، هەرگیز نامەم بۆ سەدام حسێن و بۆ هیچ کام لە کاربەدەستانی بەعس نەنوسیوە. لە کاتێکدا رەنگە ئاغای تاڵەبانی دەیان نامەی بە خەتی خۆی و بە ئیمزای خۆی بو سەدام حسێن و بەرزانی برایو سەبعاوی برای و بۆ عیزەت دوری و کاربەدەستانی تری بەعس نوسی بێ و، دوای روخانی بەعس و بە تالان چونی بەڵگەکانی عێراق، وێنەی هەندێکیان کەوتۆتە دەس دەزگا و دەوڵەتی جیاواز و، رۆژێ دێ روناکی ببینن.

لەدوای ئەنفال زیاتر لە بیست مانگ من لە سەر سنور لە قاسمەرەش، نۆکان و شێنێ، بوم . ئەمتوانی منیش وەکو ئاغای تاڵەبانی بچم لە یەکێ لە پایتەختە خۆشەکانی وڵاتانی ئەوروپا پاڵی لێ بدەمەوە لەوێوە قسەی زلی بێ گومرگ بکەم و قارەمانێتی بە هاورێکانم بفرۆشمەوە، بەڵام من ئەوەم نەکرد، لە گەڵ هاورێکانم و لە گەڵ هاوسەنگەرەکانم و لە گەڵ هاوڵاتیە لێقەوماوەکانم دا مامەوە. تەنیا شتیش کە ئەوەی پێ ئەکردم خۆشەویستی نەتەوە و نیشتمانەکەم بو، ئەگینا هەمو شارەزایەک ئەزانێ ئەو زەمانە لەو زەمینەدا هیچ خۆشیەکی دنیایی یا هیچ دەسکەوتێکی مادی نە بو کەسێ بە دیاریەوە دابنیشێ، بەڵام لەوێ بە هاوکاریو بە یارمەتی هاورێکانم "لە غیابی سکرتێری گشتی " دا، وەک خۆی نوسیوێتی، "پایەکانی ستراتیجی قۆناغی نوێی کار" مان لەسەر 4 بناغە دانا:

1. کاری رێکخراوەیی – سیاسی

2. کاروباری راگەیاندن

3. کاری پێشمەرگەیی

4. کاری دیپلۆماسی

"لە غیابی سکرتیری گشتی دا " لەو ماوە یەدا "بەرەی کوردستانی" مان پێکهێنا و، بۆ یە کەمجار لە مێژوی شۆڕشە کانی کوردا بناغە ی دۆستایەتیەکی بەهێزمان لە گەڵ پارتی دیمۆکراتی کوردستان و لایەنە کوردستانیەکان دامەزراند، کە دواتر لە راپەڕین و کۆڕە و و مفاوە زات و دامە زراندنی یەکەمین تەجروبەی حوکمڕانی کوردا رەنگی دایەوە.

"لە غیابی سکرتێری گشتی دا " لایەنی کەمی ژیانی پێشمەرگەمان، بێ ئە وەی ئە و بتوانێ هیچ سەرچاوەیەکی دارایی مان بۆ پە یدا بکا، دابین کرد . نەمانهێشت جیاوازی چینایە تی لە ژیانی کادرو تێکۆشەرو پێشمەرگەکانی یەکێتی دا دروست ببێ.

"لە غیابی سکرتێری گشتی دا " نەمانهێشت دەزگای راگەیاندن لە کار بکەوێت، رادیوی دەنگی گەلی کوردستان بوە سەرچاوەی گەیاندنی راستیو هەواڵو سازدانو رێکخستنی کۆمەڵانی خەڵك و شەرارەی عەرەبی و ریبازی نوێی کوردی مانگانە بڵاو ئەکرانەوە.

"لە غیابی سکرتیری گشتی دا" هێزە چەکدارەکانمان رێکخستەوە:

12 بەتالیۆنی نیمچە نیزامی لە سەر سنورەکان

520 پارتیزان لەسەرانسەری کوردستان

120 کادری سرك لەناو شارو ئۆردوگاکان دا

7000 کەس لە ریزی شانە چەکدارەکانی شالاو و بروسك دا

چەند هەزار کەس هێزی پشتگیری لەناو ئاوارەکانی ئیران دا

لەهەر چوار مەیدانەکەدا بە سەرکەوتویی ئەرکەکانی "ستراتیجی قۆناغی نوێی کار" مان بەجێ هێنا، لە رۆژانی جەنگی دوهەمی کەنداودا، "شکستی ئەنفال" مان گۆڕی بە "سەرکەوتنی راپەڕین".

ئێمە "لە غیابی سکرتێری گشتی دا" ئەمانەمان کردوە، ئەو چی کردوە؟

#

کورد - عەرەب: برایەتیەکی لاسەنگ یا پەیوەندیەکی هاوتا؟

تاڵەبانی بۆ هاندانی هێزە عەرەبیەکان لە بزوتنەوەی گۆڕان و خودی خۆم وای پیشان ئەدات من دژی عەرەبم و گاڵتە م بە برایەتی کورد و عە رەب دێت . ماوەیەکیشە سیاسەتێکی دوفاقی دژیویان دژی بزوتنەوەی گۆڕان گرتۆتە بەر. لای هێزە عەرەبیە عێراقیەکان وە ك بزوتنە وەیەکی توندڕەوی کوردی وێنامان ئەکەن کە بڕوای بە پێکەوە ژیان نیەو کار بۆ سەربەخۆیی ئەکات ، و لای خەڵکی کوردیش وەك

هێزێك كە دژی كوردستان و ئازادی كوردستانە و كار بۆ پارچە پارچە بونی ئەكەن. هەندێكجار وەك ناحەزی ئەمەریكا و هە ندیكجار وە ك ناحە زی ئێران.. هەندێكجار وە ك ناحە زی پارتی و لایە نگری شەڕی ناوخۆ، و لای هەندێكیش وەك بزوتنەوەیەكی فاشی دژ بە هەمو شتێكی غەیرە كوردی. لە كوێ چیان پێ كرا بێت دژی ئێمە كردویانە و لە كوێش هە ستیان كردبێت تۆمە تێك هە یە وا لە لایەنێك ئەكات دژمان بۆستێتە وە وتویانە. ئەم قسانە ش كە ئێستا لە پلینۆمدا دژی خۆم و بزوتنە وەی گۆڕان ئەیكات، هەر لەپێناو ئەم ئامانجەدایە.

سەبارەت بە مەسەلەی برایەتی كورد و عە رەبیش ئە بێ بڵێین هیچ كە س بە قەد ئێمە بڕوای بە هاوكاریو دۆستایە تی و پێكە وەكاركردنی نەتەوە و ئە تنیە جیاوازەكان نیە . بگرە یەكێك لە رەخنە سەرەكیەكانی بزوتنەوەی گۆڕان و خودی خۆم لە سیاسەتی حیزبە كوردیەكان ئەوە بوە كە نەیتوانیوە بەشێوەیەكی دیموكراتیانە و دور لە دەمارگیری حیزبایەتی و خێڵایە تی مامەڵە لەگەڵ فرە نەتەوەیی كوردستان و عێراقدا بكات.

بەڵام هاوكاری و دۆستایە تی و مامە ڵەی یەكسان شتێكەو خۆ بە بچوك زانی شتێكی تر. ئەوەی ئێمە ئەوساو ئێستاش دژایەتیمان كردوە هەستی خۆ بە بچوكزانی و خۆ بچوككردنەوەیە لەبەرامبەر ئەوانی تردا. زۆرێك لە سیاسیەكانی كورد لە بەر ئە وەی كورد خاوە ن دە وڵەتی خۆی نەبوەو تەنها بزوتنەوەیەكی چەكداری هەبوە كە لە روی هێزو ژمارە و قەبارەوە لە ناحەز و نەیارەكانی لاوازتر بوە، بە گرێی هە ستی خۆ بە بچوكزانی و خۆ سوككردنە وە مامەڵەیان لە گەڵ سە ركردە سیاسیەكانی ئەو گەلانەدا كردوە كە بەهێز و قە بارەگەورەتر بون . ئەمە تا ئێستاش بە ردەوامە هەركەس چاودێری هەڵسوكەوتی سەرانی كورد بكا لە گەڵ كار بە دەستانی عەرەب چ لە عێراقو چ لە جیهانی عەرەبدا، لەگەڵ كاربەدەستانی ئێرانیو توركیدا، لەگەڵ كاربە دەستانی ئەمەریكیو ئینگلیزیدا بە ئاشكرا ئەم دیاردەیە ئەبینرێت و ئەم فەرهەنگە ئەخوێنێتەوە.

لە قۆناغێكی سیاسی كوردستانیشدا بۆ ئە وەی رەوایەتی بەم هە ستی خۆ بە بچوكزانینە بدرێت، دروشمی درۆزنانەی برایەتیان هێناوەتە پێشێ. برایەتیەك كە برایەتی نەبوە، بەڵكو كۆیلەیەتی و خۆ بە بچوكزانی و بەسوك تەماشاكردن بوە. سیاسیەكانی كورد لەجیاتی ئەوەی وەك نوێنەری میلەتێك و بە هێز و ورە وەرگرتن لە و نوێنە رایەتیەوە، بە هەستێكی هاوشان و چونیە كەوە بچنە وتوێژ لە گەڵ سەركردە سیاسیەكانی گەلانی تردا، بە هەستی خۆ بە بچوكزانیەوە مامەڵەیان كردوە و زۆرجار بەمەش گەلەكەی خۆیان شەرمەزار كردوە.

سەرۆك و سە ركردەكانی گەلانی دنیا، هێز و توانای خۆیان لە گەلەكانیانەوە وەرئەگرن، نەك لەهێزی سەربازی و قەبارەی سیاسی بچوكی دەسەڵاتیانەوە وەك هەندێك لە سەركردەكانی كورد ئەیكەن.

گەلان هیچیان خۆیان لە وانی تر بە كەمترو بچوكتر نازانن . هیچ گە لێك ئەگەر بە ژمارەش كەم بێت خۆی لە گەلێكی تر ئەگەر تەنانەت بە ژمارە زۆریش بێ بە بچوكتر نازانێ.

بەڵام زۆرێك لە سیاسیەكانی كورد كە قەت قەبارەی سەربازی هێزەكانیان لەئاست قەبارەی سەربازی دراوسێكانیاندا نەبوە، بە رۆحێكی خۆ بە بچوك زانی و برا بچوكەوە تەماشای گەلەكانی تریان كردوە.

بڕوای پتەوی ئێمەش ئەوساو ئێستاش ئەوەیە كورد برابچوكی هیچ گەلێك نیەو هیچ شتێكی لە هیچ نەتەوەیەكی تر كەمتر نیە. هەر جۆرە برایەتی و هاوكاریەكیش باسی برا گەورەیی و بچوكی تیا كرا، برایەتی نیەو كوێلەیەتی و سوكایەتی پێكردنە. لەنێوان گەلانی دنیادا گەورەو بچوكی نیە، بەڵكو یەكسانی و هاوشانی و رێزگرتنی بەرامبەر و بەرژوەندی هاوبەش هەیە. مرۆڤ ئاژەڵ نیە و بە لۆژیكی دارستان ناژی كە تیای دا ئەوەی گەورە و بەهێز بێت، مافی زیاتر و گەورەتری هەبێت. گەلان هەمو ئەبێت لەپێگەیەكی یەكسانو چونیەك و رێزی هاوبەشەوە، مامەڵە لەگەڵ یەك بكەن، نەك بە پێی گەورەی و بچوكی.

ئەوەی ئێمە ئەوسا و ئێستاش دژایەتی ئەكەین ئەوەیە سیاسی و سەركردەكانی كورد بە گرێی خۆ بەبچووكزانیەوە مامەڵە نەكەنو رێز و حورمەت و كەرامەتی ئەو نەتەوەیە بگرن كە نوێنەرایەتی ئەكەن. نەتەوەكەیان لەبەر خۆ خۆشەویستكردن لای بێگانە بچوك نەكەنەوە و بە برا بچوكی لە قەڵەم نەدەن.. خەڵكی ئێمە بەوە پەروەردە نەكەن برابچوكی هیچ گەلێكی تر بێت و هیچ كەس لە خۆی بە گەورەتر نەزانێت. ئەوسا و ئێستاش بڕوامان وابوە ئەبێت گەلەكەی خۆمان فێری هاوكاری و پێكەوە ژیانی ئاشتیانە و یەكسانی بكەین، نەك كۆیلەیەتی و خۆ بە بچوك زانی.

بێگومان برا گەورەیەتی و برا بچوكی وەكو بەشێك لە نەریتی كۆمەڵایەتی ناو خێزانو بنەماڵە و تیرە و هۆز و خێڵ شتێكی ئاساییەو ئەبێ پەیڕەوەی بكرێت، بەڵام براگەورەو برا بچوك لە پەیوەندی سیاسی ناو دەوڵەتان و نا و گەلانو ناو نەتەوەكانی جیهاندا نیە، بەڵكو پەیوەندی یەكسان لەسەر بنچینەی قازانجی هاوبەش و رێزگرتنی یەكتری هەیە.

جگە لەو فەرهەنگە چەوتەی ماوەیەكی درێژە هەندێك لەسەرانی كورد و سیاسیەكانی، لاوەكانی كوردیان پێ رائەهێنا: كە "كورد لە عێراق دا برا بچوكی عەرەبە"و "عەرەب لە عێراق دا برا گەورەی كوردە".

لەساڵی 1975 ەوە خۆم و زۆرێک لە هاورێكانم ویستومانە ئەم فەرهەنگە لە بناغەوە هەڵتەكێنینو بیگۆڕین بەوەی تاكی كورد بەتایبەتی ئەندامانی كۆمەڵە و یەكێتی پەروەردە بكەین بەوەی كوردیش وەكو هەمو نەتەوەكانی جیهان مافی چارەنوسی هەیە، مافی دەوڵەتی هەیە، برا بچوكی هیچ نەتەوەیەكی تر نیە، پەیوەندی كورد لەگەڵ گەلانی دراوسێ دا لەسەر بنچینەی هاوتاییو یەكسانیو قازانجی هاوبەش دابمەزرێنینو، گرێی خۆبەكەمزانیو خۆ بە بچوكزانی بگۆڕی بەخۆ نازین و كورد لە ئاستی هیچ بێگانەیەك دا خۆی بە كەمتر و بچوكتر نەزانێت.

ئەگەر كەسانێك هەبن ئەمە بە نوقسانی بۆ من لە قەڵەم بدەن، من بە شانازی ئەزانم بۆ خۆم.

#

کێ فیدرالیزمی پارێزگاکانی داهێنا؟

تاڵەبانی لەقسەکانیدا بزوتنەوەی گۆڕانو هەڵسوڕاوەکانی بە دژی فیدڕالیزم و هەرێمی کوردستان تاوانبار ئەکات و ئێمە بە لایەنگری فیدراڵی پاریزگاکان ناو ئەهێنێ، گۆیا ئێمە دژی هاتنەوەی کەرکوکین بۆ سەر هەرێمی کوردستان. پێ ئەچێت تاڵەبانی وەك چۆن زاکیرەی خۆی لاواز بوە لە گێرانەوەی روداوەکان دا، وابزانێت هەموخەڵکی کوردستانیش زاکیرەیان لاوازە و ئەوەیان لە بیر چۆتەوە. خەڵکی کوردستان هەمو لە بیریانە:

یەکەم، ئەوەی یەکەم کەس کە بە شێوەیەکی فەرمی پرسی فیدراڵی پارێزگاکانی سەلماند و بەم سەلماندنەش هەمو کوردی لەبەردەم هێزە عێراقیەکانو ئەمەریکادا ئیحراج کرد خودی تاڵەبانی بو.

لەو رێکەوتنەدا کە تاڵەبانی بەناوی سەرۆکی مەجلیسی حوکم و بریمەر بەناوی حاکمی مەدەنی عیراقەوە ئیمزایان کردوە خاڵێکی سەرەکی رێکەوتنەکەیان ئەوە بو کە عیراق ببێتە 18 پارێزگای فیدرالی، ئەمەشی بۆ هەمو عێراق قەبوڵ کردبو، لەوانە هەرێمی کوردستان. دوای ئەوەی سیاسیەکانی عەرەبو لە کوردستانیش هەندێك لایەن لێیان کرد بەهەرا، ئینجا لێی بێدەنگ بو.

دوەم، ئەوەی کێشەی بۆ مادەی 140 دروستکرد و بو بە هۆی هێنانە ئارای پرۆژەیەکی قانونی جیاواز لە مادەی 140 لە کاتی دانانی قانونی هەڵبژاردنی پارێزگاکان دا، خودی تاڵەبانی بو.

تاڵەبانی لە سەردانەکەی دا بۆ کەرکوك و لە کۆبونەوەی دا لەگەڵ ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوك داوای لێ کردن "دەسەڵات و بەڕێوبەرایەتی کەرکوك بە رێژەی 32% لە نێوان تورکمانو عەرەبو کوردا دابەش بکرێت و کەرکوك ببیتە هەرێمێکی فیدراڵی جیاواز لە هەرێمی کوردستان." ئەم قسەیەی لە کۆبونەوەکانی لەگەڵ تورکمانو عەرەب دوپات کردۆتەوە.

ئەم کەتنە بوە هۆی هاندانی عەرەب و تورکمان بۆ ئەوەی ئەو پرۆژەیە ببەنە پەرلەمانی عێراق و بیکەن بە یاساو لە دەنگدانی رۆژی 22 تەموزدا بیسەپێنن و کێشەیەکی سیاسی و یاسایی دژواری ئەوتۆی خوڵقاند کە بە بایکۆتی ئەندامانی کوردی پەرلەمانی عێراق ولە ئەنجامی ئەم بایکۆتەدا و لە ژێر فشاری رای گشتی دا دەستەی سەرۆکایەتی ناچار بە ڤیتۆ کرا، بەلام وەکو کێشەیەکی هەڵواسراو مایەوە دوا خرا بۆ کاتێکی دیارینەکراو.

سێیەم، لە کاتی خۆی دا کە ئێمە بەم کەتنەمان زانی بۆ هەڕەشە و ناچارکردنی بە پاشگەزبونەوە لەو بیرە، بە تاڵەبانیمان وت: "ئەگەر ئەو باوەڕی وایە عەرەبو تورکمانو کورد لە پارێزگای کەرکوك ببن بە هەرێمێکی جیاواز، ئەوا باشتر وایە سلیمانیو هەولێر و دهۆکیش هەریەکەیان ببێ بە هەرێمێکی

فیدرالی، ئەوسا هەر 4 هەرێمی فیدراڵی پێکەوە ئەتوانن دەزگایەکی هاوبەشی کوردستانی پێک بهێنن. ئەوسا کەرکوکیش نابێتە حاڵەتێکی جیاواز لە پارێزگاکانی تری کوردستان."

لە گۆڕانێکی وەهادا تاڵەبانی خۆی هیچ دەسەڵاتێکی نەئەما، نە لە کوردستان و نە لە پارێزگای سلیمانی، بۆیە لە بەردەم دەزگاکانی راگەیاندنی کوردی دا پەشیمان بوەوە، وتی: "من سوێندم خواردوە پارێزگاری دەستور بکەم، مادەی 140 یش مادەیەکی دەستوریە".

تاڵەبانی هەتا ئێستاش لە سەر کەرکوک بە دو جۆر ئەدوێ:

لەکۆبونەوە تایبەتیەکانی دا لە گەڵ تورکمانی کەرکوکو لە گەڵ کاربەدەستانی حکومەتی تورك پشتگیری لەوە ئەکات کەرکوک ببێتە هەرێمێکی فیدراڵی.

لە کۆبونە گشتیەکانی کوردستانیش دا باسی مادەی 140 و گەڕانەوەی کەرکوك ئەکا بۆ سەر هەرێمی کوردستان.

لە ناو تورکمان و کورد و عەرەب دا هەن کە فیدراڵیەتی کەرکوک بە چارەسەرێکی گونجاو ئەزانن بۆ کێشە هەڵواسراوەکانی کەرکوک، خۆ ئەگەر تاڵەبانی لەم بڕوایە دایە پێویست بەوە ناکات نیازی راستەقینەی خۆی بشارێتەوەو بەو دو جۆرە جیاوازە بدوێت.

ئێمە بیروبۆچونی خۆمان لەسەر چارەسەرکردنی کێشەی کەرکوك و ناوچە دابڕاوەکان بە گشتی و لە سەر جۆری چارەسەرکردنی لە چوارچێوەی هەرێمی کوردستان دا، بە ئاشکرا لە دەیان وتار و گفتوگۆی رۆژنامەوانی و رادیۆیی و تەلەفزیۆنی دا بڵاو کردۆتەوە. لەم بارەیەوە هەر قسەیەک بکەن ئەچێتە خانەی موزایەدەی سیاسی بێ بایەخەوە، رەنگە هەبن لە دۆڕاندنی هەندێ ناوچەی کوردستان دا قازانجی سیاسی بکەن، بەڵام ئێمە هیچ دەسکەوتێکی سیاسی یا مادی لە دۆڕاندنی مەترێکی سەرزەمینی کوردستان دا بە دەس ناهێنین.

چوارەم، ئێمە پێمان وایە سیستەمی بەڕێوەبردنی هەرێم لە گەڵ پێویستیەکانیپێشکەوتنی گەلی کوردستاندا ناسازە:

حیزب و حکومەت تێکەڵاوە.

حیزب دەس وەر ئەداتە دەسەڵاتەکانی تەنفیزی، تەشریعی، قەزائی.

حیزب دەس وەر ئەداتە زانکۆ، پەیمانگا، رێکخراوەکلنی کۆمەڵگای شارستانی.

حیزب دەس وەر ئەداتە بازاڕ و بازرگانی.

ئاسایش و پۆلیس و پێشمەرگە بێلایەن نین.

بودجە رون نیە و، بە جۆرێکی ناعادلانە سەرف ئەکرێ.

گەندەڵی بە هەمو شێوەکانی کارگێڕی، دارایی، سیاسی، لە داوودەزگاکان دا ڕەنگی داوەتەوە.

ئەمانە بیروبۆچونەکانی ئێمەن، نەمان شاردۆتەوە. بە ئاشکرا لە وتار و پەیام و گفتوگۆی ڕۆژنامەوانی دا دوبارەمان کردۆتەوە و، ئالتەرنەتیڤمان پێشنیار کردوە.

پێنجەم، لە شێوەی بەڕێوەبردنی هاوچەرخ دا لە دنیای ئەم سەردەمەدا نەناوەندێتی کارگێڕی بۆتە بنەمایەکی باوی کاری حکومەت و فەرمانگەکانی، کەچی ئەوە بە دژایەتی فیدرالیزم دائەنێ، لە کاتێک دا ئەمە بەشێکە لە چاکسازی کارگێڕی هەرێمی فیدرالی کوردستان. ئێمە پێمان وایە پێویستە چاکسازی لە سیستەمی بەڕێوەبردنی هەرێمی کوردستان دا بکرێ. پێویستە:

دەسەڵاتی جێبەجێکردن کە خۆی ئەنوێنێت لە سەرۆکایەتی هەرێمو ئەنجومەنی وەزیرانو هێزە چەکدارەکانی پێشمەرگە و ئاسایشو پۆلیس، پێویستە یەکگرتو بن لە دەسەڵاتی هەرێم دا.

دەسەڵاتی تەشریعی کە برێتیە لە پەرلەمانی کوردستان پێویستە یەکگرتو بێو قانون بۆ هەمو هەرێم دابنێ.

دەسەڵاتی قەزائی کە بریتیە لە ئەنجومەنی قەزاو دەزگاکانی سیستەمی قەزائی پێویستە یەك دەسەڵاتی قەزائی لە هەمو هەرێم دا حوکمڕان بێ و بە قانونەکانی پەرلەمان کار بکا.

بەڵام ئەبێ دەسەڵات لە نێوان دەسەڵاتی کارگێڕیی هەرێمو دەسەڵاتی پارێزگادا دابەش بکرێ، کە ئەویان خۆی لە ئەنجومەنی وەزیران و ئەمیان خۆی لە ئەنجومەنی پارێزگاکان دا ئەنوێنێ، واتە پەیڕەوی بنەماکانی نەناوەندێتی بکرێت.

ئەوانەی دژی "نەناوەندێتی" و ئەم پێشنیارانە ڕائەوەستن ئەوانەن کە قازانجیان هەیە لە مانەوەی بودجەی هەرێم و جۆری سەرفکردنی و، دامەزراندنی کارمەندانی پلە و پایە جیاوازەکانی پەیژەی بەڕێوەبەرایەتی، لە تاریکی دا و، ئەوانەن بە جۆرێ لە جۆرەکان سودمەندن لە شێوە جیاوازەکانی گەندەڵی.

ئێمە بیروبۆچونەکانی خۆمان لە سەر ئەو بابەتە گرنگانە نەشاردۆتەوە، هەم بە نوسین و هەم لە گفتوگۆی تەلەفزیۆنی دا بە ئاشکرا و بێ پێچوپەنا رونمان کردۆتەوە. ئەمە نەك بە تاوان نازانین، بەڵکو بەشێکە لە پرۆژەی چاکسازی کارگێڕیی هەرێمی کوردستان.

#

دەستور: خەبات بۆ سەرۆکایەتی یان بۆ مافی کورد؟

تاڵەبانی لە چەند جێگەیەکی راپۆرتەکەی دا شانازی ئەکا بەو دەستکەوتانەوە کە لە دەستوری عێراق دا نوسراون، کەسێ ئاگای لە پرۆسەی نوسینی نەبێ وائەزانێ ئەمە قارەمانی بەدەستهێنانی دەسکەوتە دەستوریەکان.

لێرەدا پێویستە بۆ مێژو لەم بارەیەوە شایەتیی خۆم تۆمار بکەم. هەر کەسیش ویستی وردەکاری زیاتری ئەم پرۆسەیە بزانێ، ئەتوانێ بپرسێ. بۆ خۆشبەختی مەسعود بەرزانی سەرۆکی هەرێمی کوردستان، ئازاد بەرواری و د رۆژ شاوەیس، ماون کە بەشداری راستەقینەی پرۆسەکە بون. ئەمە جگە لە دەیان کەسی تر کە بەو بۆنەیەوە لەبەغدا رۆژانە لە کۆبونەوەکان دا بەشدار ئەبون.

من ئەندامی پەرلەمانی عێراق نەبوم، لەبەرئەوە ئەندامی لیژنەی دارشتنی دەستوریش نەبوم، کاتێك کە خەریك بو دارشتنی دەستوری عێراق بگاتە دوایین قۆناغی، چەند رەشنوسێك بڵاوکرایەوە کە مافەکانی کوردی بە رونی تیا دیاری نەکرابو. مەسعود بەرزانی بۆ بەشداری لە دوادارشتنی دا چو بۆ بەغدا، لەگەڵ خۆی نوێنەرانی لایەنە سیاسیەکانی کوردستان و نوێنەرانی پەرلەمانی کوردستانی برد، داوای لە منیش کرد لە گەڵی بچم بۆ بەغدا.

لە ژێر گوشاری ئەمەریکی دا بۆ ئەوەی پرۆسەی نوسینی دەستور بە رێکوپێکی بڕوا و لە کاتی دیاریکراودا تەواو ببێو رابگەیەنرێ، "مەتبەخێکی سیاسی" لە نوێنەرانی هێزە سیاسیە سەرەکیەکانی عێراق و کوردستان پێکهێنرا بۆ تاوتوێکردنو ئامادەکردنی مادەکانی دەستور. لەو مەتبەخەدا تاڵەبانی و من نوێنەرایەتی یەکێتی مان کرد.

ئەو رەشنوسەی کە بۆ دەستور نوسرابو دەسەڵاتی سەرکۆماری سنوردار کردبو، پایەی سەرکۆماری کرد بوە کارێکی تەشریفاتی. تاڵەبانی خۆی ئامادەکردبو ببێتە سەرکۆمار، ئەو دەسەڵاتانەی بۆ سەرکۆمار، واتە بۆ خۆی بە کەم ئەزانی. ئەیویست دەسەڵاتەکانی فراوان بکات. لایەنە عەرەبیەکان کە شارەزاتر بون لە کورد، ئەیانویست سیستەمی سیاسی عێراق پەرلەمانی بێ و بۆ ئەوەی تەجروبەی سەردەمی سەدام دوبارە نەبێتەوە، سەرۆکی کۆمار پایەیەکی "تەشریفاتی و ئیحتیفالی " هەبێ. دەسەڵاتێکی ئەوتۆی نەبێ بتوانێ سیستەمی سیاسی- پەرلەمانی بخاتە مەترسیەوە.

تاڵەبانی بەمە رازی نەبو، لە کۆبونەوە سەرەتاییەکانی رۆژی یەکەم دا لە سەر دەسەڵاتەکانی سەرکۆمار دوانێکی توندوتیژی دا. لەبەرئەوەی کەس نەبو بە هاودەنگی بە توڕەییەوە کۆبونەوەکەی بەجێهێشتو ئیتر هیچ بەشداریەکی جدی و کاریگەری لە گفتوگۆکانی نوسینی دەستوردا نەکرد، دو جار نەبێ کە هەردوك جارەکەش بە زەرەر بۆ کورد تەواو بو:

یەکێکیان، زوربەی لایەنە عەرەبیەکان رازی کرابون بەوەی کە لە دەستوری نوێی عێراق دا ئاماژە بۆ ئەوە نەکرێت "عێراق بەشێکە لە نەتەوەی عەرەب" کە ساڵەهای ساڵ هۆی ناکۆکی کورد و حکومەتی ناوەندی عێراق بوە. ئەم مادەیە لە دەستوری چەند دەوڵەتێکی عەرەبی دا هەیەو لە دەستوری چەند دەوڵەتێکی تردا نیە.

تاڵەبانی بۆ رازیکردنی عەرەب پێشنیارێکی هێناو، وتی : "ئەمە هی عەمرۆ موسای ئەمینی عامی جامیعەی عەرەبیەو منیش پێم باشە بیخەینە دەستورەوە". پێشنیارەکەی بریتی بو لەوەی ئەم رستەیە: "وهو عضو مؤسس وفعال فی جامعە الدول العربیە وملتزم بمیثاقها" بخرێتە مادەی 3 ی دەستورەوە. پێشنیارەکەی بە خۆشیەوە وەرگیرا و خرایە دەستورەوە، بەوەش ناوەرۆکی مادەی 3 کە دانی نابو بەوەدا: "عیراق وڵاتێکی فرەنەتەوە و فرەئاین و فرەمەزەب" ە لاواز بو.

دوهەمیان، دوای ئەوەی نوسینی دەستور تەواو بو، ئیتر ئەبو بڵاوبکرێتەوەو بخرێتە بەردەم دەنگدەرانی عێراق بۆ قەبوڵکردن یان رەفزکردن، زالمای خەلیل زاد، سەفیری ئەمەریکا، لەسەر داوای هەندێ لایەنی عەرەبی سونی ویستی مادەیەکی تازە تێهەڵکێشی دەستورەکە بکرێ، لە ئەنجومەنی نوێنەرانی داهاتودا بێ ئەوەی 8 ساڵ چاوەڕوان بکەن، مادەکانی دەستور قابیلی دەستکاری بێو زۆری ئەو مادانەش کە ئەیانویست دەستکاری بکرێن، ئەو مادانە بون کە بە قازانجی کوردو شیعە بون.

لایەنی شیعە بەهیچ جۆرێ ئامادە نەبون ئەم مادەیە قەبوڵ بکەن، بەڵام لەسەر داوای خەلیلزاد، تاڵەبانی لایەنی کوردی "ئیحراج" کرد قەبوڵی بکەن، هەر ئەوان لایەنی شیعەشیان بەم گۆڕینە رازی کرد، بە تایبەتی سەید عەبدولعەزیز حەکیم کە سەرۆکی ئیئتیلافی شیعە بو. پاش دوجار سەردان و پێداگریەکی زۆر ئینجا ئەویش لەسەر داوای کورد قەبولی کردو بو بە مادەی 142.

لە کاتێك دا نوێنەرایەتی کورد خۆی دەوری سەرەکی هەبوە لە دانانی مادەی 142 دا بۆ تەعدیلکردنی دەستور، کەچی ئێستا خۆی بە هەڕەشەی دائەنێ لە دەستکەوتە دەستوریەکانی.

عەرەب ئەڵێت "شر البلیە ما یضحك"!

#

جاران و ئیستا

تاڵەبانی لە راپۆرتەکەی دا ئەڵێ:

"پێویستە ئەم راستیە بۆ خەڵك روون کەینەوە کە بۆچی: لە سەرۆك جاشە بابەلباب خائینەکانەوە، تا سەر مەلا کرێکار، تا سەر جاشە هارەکانی خۆماڵی، تا سەر کۆنە جاسوس و کۆنە بەعسی، هەروەها باڵی تۆرانی جەبهەی تورکمانی، بەگەرمی دەنگیان بۆ دان؟ ئایا لە دژی پارتی و ی.ن.ك و حکومەتی هەرێم و کوردایەتی نەبوو؟"

جاران یەکێ لە هونەرەکانی تاڵەبانی دوان و نوسین بو.

پێ ئەچێ لە ژێر کاریگەری تورەیی دۆڕاندنی هەڵبژاردن دا ئەم هونەرەشی لاواز بوبێ. نوسینەکانی و وتارەکانی پڕن لە قسەی ناکۆک و رستەی ناهاوسەنگ، ئەوەی لە شوێنێک دا ئەیلێ لە شوێنێکی تردا

پێچەوانەکەی ئەڵێ، لە یەک کات دا شتێک و پێچەوانەکەشی دوبارە ئەکاتەوە. لیستی ئەو تۆمەتانەی بۆ من و بزوتنەوەی گۆڕانی ریز کردوە پڕە لەم جۆرە شتانە.

لە لایەک پێم ئەڵێ سلێمانچێتی ئەکا، کەچی لە شوێنێکی تردا ئەڵێ 3 هەزار ملیۆن دۆلاری کۆریەکانی لە کیس سلێمانی داوە چونکە لە هەولێر خەرجیان کردوە!

لە لایەک پێم ئەڵێ دژی برایەتی کورد و گەلانە، کەچی لە شوێنێکی تردا ئەڵێ هاوکار و دۆستی کۆنە بەعسی و جاش و تۆرانیە!

لە لایەک پێم ئە ڵێ پیاوێکی توندوتیژە کەس قبوڵ ناکا کە چی لە شوێنێکی تردا ئە ڵێ هاوڕێی مە لا کرێکارە، بە واتەیەکی تر دۆستی ئیسلامیە توندڕەوەکانە!

لیستی تۆمەتە هەڵبەستراوەکانی هەمو سنورەکانی مەنتیقی تێپەڕاندوە، لە "تەخوین" ی ئیمەوە سەر ئەکێشێ بۆ "تەخوین" ی سەدان هەزار هاوڵاتی ئەم نیشتمانە.

لە هەڵبژاردنی 2009/7/25 دا زیاتر لە 445 هەزار کەس لە هاوڵاتیانی کوردستان دە نگیان بە لیستی گۆڕان داوە... تۆ بڵێی ئەو هەمو خەڵکە جاشی بابلباب و کۆنە بەعسی و خائین بوبن؟ بۆچی ئەو کاتەی ئەم خەڵکە پاکە دەنگی بۆ یەکێتی ئەدا تێکۆشەر و دڵسۆز و هاوڵاتی پاک بون و ئیستاش کە دەنگیان پێ نە داون کۆنە بەعسی و جاشی بابلبابن؟ تۆ بڵێی هە مو ئە و خە ڵکە دژی حکومە تی هە رێم و کوردایەتی بن؟

لە لایەکی ترەوە هەمو کەس ئەزانێ کەرکوک بەشداری لە هەڵبژاردنی پارلەمانی کوردستان دا نەکرد، ئیتر ئە م باڵە تۆرانیەی "جەبهەی تورکمانی " لە کوێوە هاتن و چۆن دە نگیان بە ئێمە دا؟ لە مەش بترازێ هەرکەسێ باسی تۆرانی و جە بهەی تورکمانی بکات، هە ق نیە تاڵەبانی بیکات، چونکە ئەو بو ئیکلیلی گوڵی بردە سەر گۆڕی ئەتاتورک و هەر لەوێش رایگەیاند دەوڵەتی کوردی خەونی شاعیرانەیە، نەک من و هەڵسوڕاوانی گۆڕان.

ئایا هیچ لۆجیکێ ل ەم قسانەدا هە یە؟ ئەگەر ئە مانە هەر هە موی هە وڵێکی رێکخراو نە بێ بۆ پە ڵپ گرتن و بیانو هێنانەوە دژی بزوتنەوەی گۆڕان چ مەبەستێکی ترە لە دوایە؟

#

کاکڵەی راپۆرتەکەی تاڵەبانی و مەبەستی پلینۆم

تاڵەبانی لە راپۆرتەکەی دا ئەڵێ:

"سیاسەتی راستەقینەی گۆڕانی گردەکە

گۆڕانی گردەکە، کە دەکاتە گۆڕانی نەوشیروان، لەدەستپێکیەوە دژی ی.ن.ك کاردەکات.

بەلام سیاسەتی شاردراوە، یان نیمچە شاردراوەیان دژی کوردایەتی، دژی فیدرالە، دژی یەکێتی خاکی کوردستانە، دژی گە ڕاندنەوەی کەرکوکە بۆ باوە شی هە رێم، دژی (هـ.پ.ك)و یە کێتیی خە ڵکی کوردستانە. چۆن؟

1- دژایەتیکردنی (ی.ن.ك) بۆ هەموو خەڵك و خۆمان ئاشکراو روونە، بۆیە پێویستی بەباسکردن نییە.

2- دژی فیدرالی کوردستانن: گەر بۆیان بکرێ سلێمانی لە هەرێم جیادەکەنەوەو هەرێم پارچە پارچە دەکەن، هەر پارێزگایەك بۆ خۆی لامەرکەزیەتێکی هەبێت.

3- دژایەتی کوردایە تین: بەنەهێشتنی ئە و کیانە سیاسیەی کوردستان دژی هە رێمو فیدرالیە تی کوردستانن.

4- دژی هاتنە وەی کە رکوکن بۆ سە ر کوردستان: هەردەم بەگوتەیەك جارێکیان دەڵێ وا چە مچەمال و کفری و کەلار هاتۆتە سەر سلێمانی و زۆربە ی نەوت و غاز لەوێیە: ئیتر ئێمە بۆ لەسەر کەرکوك هەرا بکەین؟ جارێکی تریان دە ڵێ: با کە رکوك پارێزگایە کی سە ربەخۆ بێت! لەهەردوو جاردا کە رکوك نەگەڕێتەوە سەر هەرێم!

5- لای هە ندێ دە وڵەت و هە ندێ لایە نی سیاسی عیراقی دە ڵێ (هـ.پ.ك) زیادەیەو پێویستمان پێی نەماوە.

6- هەندێ جاریان نە وشیروان بە ئاشکرا دە ڵێ بادینی کورد نین، کە رکوکی کە س نازانێ چین؟ هەولێریش (قسەی قێزەون دەکات)، بۆیە هەر سلێمانیمان بەسە:

جا هە ڤاڵینە: ئێمە پێویستە کە لەسەر گۆڕانی نە وشیروان دە نووسین، ئە م راستیانە بۆ خە ڵك روون کەینەوە. نەك شتی شەخسیەکانیان. پێویستە خەتەری ئەو سیاسەت چەوتەیان ریسوا بکەین.

هەروەك پێویستە ئەم راستیە ش بۆ خە ڵك روون کە ینەوە، کە ئەو گۆڕانە پێویستە بە نەوشیروان ناکرێت، بە ڵکو بە ی.ن.ك و پارتی و حکومە تی هە رێمی کوردستان دە کرێت، کە ئەوان دژایە تیان دەکەن."

#

ئەمە کاکلەی راپۆرتەکەی تاڵەبانی و مەبەستی سەرەکی پلینۆمەکەیەتی!

تاوانبارکردنی بزوتنە وەی گۆڕان بە و هە مو دوژمنایە تیە لە گەڵ کوردایە تی، فیدرالیزم، پێشمە رگە، کەرکوک.... جگە لە چەواشەکاری شتێکی تر نیە.

مەبەستی تاڵەبانی لە پلینۆمەکەی نمایشی سیاسی، عە سکەری، نەفسیـیە... بۆ سازدانی هە مو هێز و توانای خۆی و یە کیتی و داوودە زگا حکومە تیەکان، دژی بزوتن ەوەی گۆڕان . لە بەر ئە وەی خۆی

سەرکۆماری عێراقە و لە هەمان کات دا سکرتێری گشتی یە کێتیی نیشتمانی و فە رماندەی گشتی پێشمەرگەکانی و بەرپرسی یەکەمی دەزگاکانی زانیاری و هەواڵگری و ئاسایشە، حیزبەکەشی هاوبەشی حکومەتی ناوەندیی بەغداد و حکومەتی هەرێمی کوردستانە، ئەبێ راپۆرتەکەی بە هەڕەشەیەکی جدی وەربگیرێ.

مرۆڤ ئەبێ بپرسێت:

ئایا ئەو لێشاوی تیرۆر و تۆقاندن و هەڕەشانەی لەدوای پلینۆمەوە بۆ سەر لایەنگران و هەڵسوڕاوانی گۆڕان دەستی پێ کردوە، پەیوەندی بەم قسە و تۆمەتانەوە نیە کە تاڵەبانی بۆ بزوتنەوەی گۆڕانی هەڵئەبەستێت؟

ئایا ئەو تۆمەتانەی تاڵەبانی بۆ بزوتنەوەی گۆڕانی ریز ئەکات، هەڵکردنی چرای سەوز نیە بۆ ئەو دەستدرێژییانەی لە دوای پلینۆمەوە کراوەتە سەر لایەنگر و هەڵسوڕاوانی گۆڕان؟

ناساندنی بزوتنەوەی گۆڕان و هە ڵسوڕاوەکانی لە لایەن تاڵەبانیەوە، بە خەتەر بۆ سە ر کوردایەتی، هەرێمی کوردستان، فیدرالیزم، دیمۆکراسی، پێشمەرگە، کەرکوک و دانانی بە دوژمنی یەکێتی و کورد و کوردستان خۆشکردنی زەمینەیە بۆ پاکتاوی جەستەیی بزوتنەوەکە و هەڵسوڕاوەکانی.

بۆیە لەدوای ئەم راپۆرتەوە کە بەشێوەیەکی فەرمی لەلایەن راگەیاندنی یەکێتیەوە بڵاو کراوەتەوە، ئۆباڵی هەمو روداوێکی ناخۆش و قە وماوێکی نە ویستراو ئە کەوێتە ئەستۆی تاڵەبانی و یە کێتیی نیشتیمانیی کوردستان و ئەوان بەرپرسیاری سەرەکی هەمو پاشهاتەکانی ئەبن.